

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАВОВУ ДОПОМОГУ АДВОКАТА

INTERNATIONAL LEGAL STANDARDS FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN THE CONTEXT OF THE IMPLEMENTATION OF THE RIGHTS OF LAWYER'S ADVICE

Грицюк І.В., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
Національний університет державної фіскальної служби України

Левчук П.Р., студент
Навчально-науковий інститут права
Національний університет державної фіскальної служби України

Маркусь А.С., студент
Навчально-науковий інститут права
Національний університет державної фіскальної служби України

Статтю присвячено дослідженню міжнародно-правових стандартів захисту прав людини в контексті реалізації права на правову допомогу адвоката. Проведено аналіз міжнародно-правових норм, які є орієнтиром у професійній діяльності адвокатів, задля узгодження національного законодавства, що регулює діяльність адвокатури, з європейськими стандартами.

Ключові слова: міжнародно-правові стандарти (норми), забезпечення прав людини, правова допомога, право Європейського Союзу, міжнародні стандарти прав людини, європейські стандарти прав людини, міжнародно-правові акти.

Статья посвящена исследованию международно-правовых стандартов защиты прав человека в контексте реализации права на правовую помощь адвоката. Проведен анализ международно-правовых норм, которые являются ориентиром в профессиональной деятельности адвокатов, для приведения национального законодательства, регулирующего деятельность адвокатуры, в соответствие с европейскими стандартами.

Ключевые слова: международно-правовые стандарты (нормы), обеспечение прав человека, правовая помощь, право Европейского Союза, международные стандарты прав человека, европейские стандарты прав человека, международно-правовые акты.

The article is devoted to the study of international legal standards for the protection of human rights in the context of the implementation of the right to legal assistance to a lawyer. The analysis of the international legal norms, which is the guideline in the professional activity of lawyers, is carried out in order to bring the national legislation regulating the activity of the advocacy in line with European standards.

In order to elaborate on the issues of legal regulation and implementation of the legal aid institute, it is expedient to conduct an analysis of international legal norms that serve as a benchmark for the professional activities of lawyers. This is due to the fact that national law does not yet adequately reflect the generally accepted principles and norms of international law. Thus, the main standards enshrined in the documents that confess most countries of the world and which Ukraine still needs to implement is, in particular, the recognition by the society and the state of the "special role" of the advocacy, its unique and universal function in society as an institution entrusted with modern democracies protect human rights and freedoms.

The basis of the functioning of the European system of human rights protection is the unified system of European values, such as the promotion of the rule of law, freedom, respect for human rights and fundamental freedoms, the establishment of the democratic principles necessary for the further development of the European community.

Key words: international legal standards (norms), ensuring human rights, legal aid, the right of the European Union, international human rights standards, European standards of human rights, international legal acts.

У сучасному світі, коли проблема прав людини вийшла далеко за межі окремої держави, виникла необхідність у створенні універсальних міжнародно-правових норм (стандартів), які також визнаються як основні права людини. Ці приписи, як зазначають теоретики права, відображені в низці важливих міжнародно-правових актів, які встановили загальнолюдські стандарти прав та інтересів особи, визначивши ту межу, за яку держава не може виходити [4, с. 317].

Японський юрист і, до речі, суддя Міжнародного суду ООН К. Танака писав, що права людини, які підлягають захисту, не є продуктом якоїсь конкретної правової системи і не перебувають в ієрархії її правових актів. Ці права підлягають визнанню, повазі і захисту незалежно від місця, де людина знаходиться. Національне законодавство і практика захисту прав людини мають відповідати єдиним стандартам захисту прав людини незалежно від законодавчої діяльності парламенту або звичаю, як це, приміром, має місце в комерційному праві або морському обороті, оскільки права людини виникають і існують на підставі природного права [13, с. 57].

Із метою детального висвітлення питань правової регламентації та реалізації інституту правової допомоги вбачається за доцільне провести аналіз міжнародно-правових норм, які є орієнтиром у професійній діяльності

адвокатів. Це зумовлено тим, що в національному законодавстві поки ще незначною мірою відображені загальноновизнані принципи і норми міжнародного права. Так, основними стандартами, закріпленими в документах, які сповідує більшість країн світу і які Україні потрібно ще впроваджувати, є, зокрема, визнання суспільством та державою «особливої ролі» адвокатури, її унікальної і універсальної функції в суспільстві як інституту, якому довірено в сучасних демократіях захищати права і свободи людини [3].

Вивченню міжнародно-правових стандартів організації та діяльності адвокатури було присвячено багато праць. Серед них, зокрема, монографія О.Д. Святоцького та В.В. Медведчука «Адвокатура: історія і сучасність», «Сучасні системи адвокатури» за редакцією О.Д. Святоцького. Аналіз функціонування судових систем країн європейсько-континентальної (кодіфікованої) правової сім'ї представлено в роботі В.І. Шишкіна «Судові системи країн світу» та виданні Ради Європи «Судові системи європейських країн», докторській дисертації І.В. Назарова «Судові системи країн Європейського Союзу та України: порівняльно-правовий аналіз» та ін. Зрештою, спроби систематичного осмислення принципів, тенденцій, сфер, проблем і перспектив зближення правової системи України з правом ЄС зроблені такими авторами, як М.В. Буромен-

ський, О.Ф. Висоцький, В.І. Євінтов, М.О. Баймуратов, С.В. Шевчук, В.І. Муравйов та іншими вченими.

Систему права ЄС становлять міжнародні договори, а отже, вона є результатом узгодження суверенних воль держав, що стали складниками Європейського Союзу як інтеграційного об'єднання. Україна є членом Ради Європи з 9 листопада 1995 р. Нині вона приєдналася до численних договорів Ради Європи, а саме: Європейської угоди про екстрадицію злочинців, Європейської угоди про співробітництво в галузі культури, Європейської угоди про боротьбу з тероризмом, Рамкової угоди про захист національних меншин, Європейської конвенції про права дітей, Конвенції про цивільну відповідальність за корупцію тощо.

У науковій літературі застосовуються різні терміни визначення міжнародних (далі – МСПЛ) та європейських стандартів прав людини (далі – ЄСПЛ). Так, наприклад, використовуються терміни «міжнародні» і «світові стандарти». Із цього приводу доцільним буде посилання на думку С.Ф. Сафулка щодо визначення світових стандартів адвокатури: коли ми говоримо про ці стандарти, які реалізовані у правових системах інших країн, то маємо визнати, що це досить умовна реальність, позаяк ми не маємо «світових стандартів адвокатури» так само, як і не існує «світової адвокатури». Є низка міжнародних, прийнятих на досить високому, однак не всесвітньому рівні, актів, які належать до тих, що формують ті самі «світові стандарти адвокатури», але це не є те, що прийняте «всім світом» [11, с. 245].

МСПЛ – правове поняття, що визначає ту групу нормативних актів, прийнятих і визнаних на міжнародно-правовому рівні, які незалежно від того, чи породжують вони правові зобов'язання для конкретних держав з огляду на принцип їх універсальності та здійснення функції щодо захисту фундаментальних прав і свобод людини, є еталоном для держав, підлягають безпосередньому застосуванню в національних правових системах і дають змогу визначити ступінь реалізації прав і свобод людини в цих державах. Вважається, що МСПЛ базуються на природно-правовій концепції [13, с. 78].

Що стосується ЄСПЛ, то в сучасній доктрині їх уніфіковане визначення також відсутнє. Розбіжності стосуються не стільки їх сутнісної характеристики, скільки джерел правового регулювання. Варто мати на увазі, що специфіка міжнародно-правового регулювання прав людини та основних свобод полягає в широкому колі можливих джерел права, юридична сила яких може бути формально не визначена.

В основу функціонування загальноєвропейської системи захисту прав людини покладено єдину систему таких європейських цінностей, як сприяння верховенству права, свобода, повага до прав людини та основних свобод, утвердження демократичних принципів, необхідних для подальшої розбудови європейської спільноти [8, с. 7].

Розгляд цього питання ускладнюється ще й тим, що в науковій літературі застосовується неоднозначна термінологія у процесі дослідження питань правового регулювання захисту прав людини у праві Європейського Союзу. Так, під «загальноєвропейською системою захисту прав людини» розуміється сукупність норм у сфері захисту прав людини, ухвалених у рамках європейських міжнародних організацій (Ради Європи, Європейського Союзу та Організації з безпеки і співробітництва в Європі), а також діяльність цих організацій щодо забезпечення виконання європейських норм у сфері захисту прав людини. Використовується також термін «європейські стандарти прав людини», який є досить умовним, оскільки підходить до регулювання правосуддя часто відрізняються і в державах, що є «традиційними» членами Ради Європи та Європейського Союзу. Необхідно враховувати також вихідні суттєві відмінності судостою та судочинства в системах загального і континентального права. Крім того, ЄСПЛ

неодноразово підкреслював автономію і широкий ступінь розсуду держав-учасниць в організації судів та регулюванні судових процедур. Термін «європейські стандарти», зазначає Т.Г. Морщакова, відображає скоріше приналежність до певного ціннісного вибору в цивілізаційному процесі, який зумовлюється загальною історичною долею європейських країн, подібністю політичних, економічних і культурних передумов формування сучасних судових процедур [12, с. 215].

Доцільно навести позиції інших науковців щодо цього. Так, П.М. Рабінович [10, с. 9] європейські стандарти прав людини визначає як зафіксовані в юридичних актах та документах європейських міжнародних організацій певні показники змісту й обсягу цих прав, до досягнення яких заохочуються або ж зобов'язуються держави. До таких організацій належать, передусім, Рада Європи та Європейський Союз, а самі стандарти містяться у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (ЄКПЛ або Конвенція), Європейській соціальній хартії [2], а також Хартії Європейського Союзу про основні права [14].

Більшість дослідників як базовий міжнародний документ називає Загальну декларацію прав людини. Так, російський професор Є.А. Лукашева вказує, що стандарти, вперше запропоновані у Загальній декларації прав людини, і були зразком для розвитку внутрішньодержавного законодавства у сфері прав людини [6, с. 14]. Американський вчений Д. Форсіт називає Загальну декларацію фундаментальним документом, що відображає нову етику в міжнародному праві, і вважає, що вона стала першим кроком до встановлення стандартів і формування міжнародного інтересу до прав людини.

Всю низку міжнародно-правових актів, які так чи інакше беруть участь у регулюванні діяльності адвокатури, можна поділити на три категорії: міжнародні нормативно-правові акти, що забезпечують реалізацію прав і свобод людини і громадянина, загального характеру (наприклад, Статут ООН 1945 р.); міжнародні нормативно-правові акти, що гарантують реалізацію прав і свобод людини і громадянина, спеціального характеру; міжнародні нормативно-правові акти, що встановлюють загальні принципи надання правової допомоги та діяльності адвокатів [1, с. 27].

Розглядаючи систему джерел правового регулювання діяльності адвокатів в Європейському Союзі з формально-юридичної точки зору, необхідно зазначити, що позитивне право, до сфери впливу якого належать ці правовідносини, за своїм внутрішнім складом є дуже неоднорідним і в результаті утворює систему, яка складається з різних елементів. Насамперед, складником цієї системи є право Європейського Союзу, представлене «первинними» і «вторинними» джерелами. Джерела правової системи Євросоюзу також поділяють на: основні та допоміжні [5, с. 114]. До основних належать міжнародні договори про заснування європейських співтовариств та Європейського Союзу, міжнародні договори, укладені європейськими співтовариствами з іншими суб'єктами міжнародного права, акти органів Європейського Союзу зобов'язального характеру, загальні принципи права, що є спільними для конституційного та кримінального права країн-членів ЄС. Допоміжними джерелами права ЄС є рішення ЄСПЛ та Суду Європейських співтовариств (далі – Суд ЄС).

Зокрема, Л.А. Луць визначає європейське право як нормативно-правовий масив, що містить норми міжнародного, національного права та права Європейських Співтовариств [7, с. 121].

В окрему групу доцільно виділити міжнародно-правові документи, які хоча і є інтегральною складовою частиною права Європейського Союзу, але мають пріоритет над ним. Найбільше значення в цій системі має національне законодавство держав – членів ЄС. Саме ним врегульована найбільша кількість питань, що виникають під час проведення професійної діяльності адвокатів.

Правова цінність і ефективність європейських стандартів забезпечуються їх імплементацією в національне законодавство. Додамо, що в державах – членах Ради Європи практика впровадження європейських стандартів відмінна, це пояснюється тим, що в окремі країни існують певні правові традиції і встановлені конституційні імплементаційні механізми (які, до речі, й орієнтують держави на запровадження європейських стандартів, що містяться в конвенціях) співвідношення її законодавства і міжнародного договору або звичаю. Що стосується способів (методів) імплементації, то вони вироблені практикою держав і сформульовані в доктрині міжнародного права. Незважаючи на термінологічну різноманітність визначення способів імплементації, найбільш поширеними з них є інкорпорація, трансформація і безпосередня (пряма) дія. Інкорпорація і трансформація вимагають прийняття імплементаційного закону або положення міжнародного договору (рецепція) чи скасовують чинне законодавство і змінюють його зміст відповідно до договірних положень. Щодо безпосередньої дії договору (без прийняття відповідного внутрішньодержавного акта), то її передбачає законодавство лише деяких країн ЄС [9, с. 224].

Укладаючи угоди щодо вступу до Європейського Союзу, держави добровільно йдуть на обмеження своїх прав у питаннях правового регулювання не лише відносин стосовно спільного ринку, а й національних відносин у внутрішніх сферах правового регулювання. Наступне законотворення в державах – членах ЄС здійснюється на основі права Європейського Союзу. Згідно з цим усі держави – члени Європейського Союзу несуть відповідальність за прийняття законодавства, яке суперечить загальним стандартам ЄС. З огляду на вищесказане можна стверджувати, що держава-кандидат на вступ до Європейського Союзу має якомога повніше адаптувати національне законодавство до законодавства ЄС. Серед країн, що бажають бути повноцінними учасниками ЄС, є й Україна.

Розглядаючи досвід держав, які на цей момент є членами Європейського Союзу, а свого часу проходили процес адаптації національного законодавства, можна виділити низку тенденцій та проблем, що виникали в них на цьому шляху, оскільки використання надбань зарубіжних країн у сфері вдосконалення національного законодавства дає змогу уникнути негативних наслідків в організації і функціонуванні правової системи загалом для конкретної держави, отже, становить як теоретичний, так і практичний інтерес. Завдання України полягає в тому, щоб знайти найбільш раціональний шлях адаптації законодавства, використовуючи при цьому як власний, так і досвід адаптації законодавства в інших країнах.

Норми Конституції України визначають місце міжнародно-правових актів у системі права держави, регламентують право кожного звертатися до міжнародних організацій для захисту своїх прав, установлюють межі

дії міжнародно-правових гарантій. Відповідно до ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надається Верховною Радою України, є частиною національного законодавства нашої держави. Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України. Прийняті світовою спільнотою норми міжнародного права, що регулюють права людини, у тому числі й у сфері надання правової допомоги, відповідно, є частиною національного законодавства, що регламентує питання надання правової допомоги в Україні.

Незважаючи на наведене, аналіз наукових праць і матеріалів правозастосовної практики показує, що положення міжнародно-правових норм, пов'язаних із регламентацією діяльності адвоката, досі не повною мірою імplementовані в правову систему нашої держави, а деякі положення чинного законодавства не відповідають сучасним міжнародно-правовим стандартам. Як наголошують дослідники, євроінтеграційні прагнення України потребують узгодження системи правових норм нашої держави та ЄС, зокрема, у сфері прав людини. Вважаємо, насамперед необхідна ратифікація Загального кодексу правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства (ухваленого у Страсбурзі у 1988 р.), гармонізація з ним положень Правил адвокатської етики адвокатів України та Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Крім того, правотворчим органам у процесі розробки нових законів, внесення змін до чинних варто враховувати не тільки європейські стандарти, що містяться в конвенціях, учасником яких є Україна, а й відповідні європейські стандарти, які містять резолюції та рекомендації органів Ради Європи.

На завершення зазначимо, що основними критеріями за змістом міжнародно-правових норм, яким має відповідати внутрішньодержавне законодавство у сфері юридичного закріплення реалізації права на правову допомогу адвоката, зокрема, є: забезпечення своєчасного доступу адвоката до підзахисного; конфіденційність контактів адвоката із підзахисним; закріплення в законодавстві такого обсягу професійних прав адвоката, який у сучасних умовах розвитку держави і суспільства є достатнім для ефективного виконання відповідної функції правової допомоги; забезпечення неможливості відповідальності адвоката за здійснення законної професійної діяльності; невтручання в законну професійну діяльність адвоката; охорона від незаконних посягань на особу, власність і професійну діяльність адвоката з боку держави. Тільки у разі відповідності внутрішньодержавного законодавства і практики його застосування наведеним вище критеріям можна стверджувати, що професійні права адвоката в цій державі є ретельно регламентованими, реалізованими і надійно захищеними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грудцина Л.Ю. Государство, адвокатура, гражданское общество. Евразийская адвокатура. 2013. № 3. С. 23–30.
2. Європейська соціальна хартія: від 03.05.1996 р. ETS № 163 / Верховна Рада України. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062 (дата звернення: 09.11.2018 р.).
3. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства: від 01.10.1988 р. / Верховна Рада України. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_343 (дата звернення: 09.11.2018 р.).
4. Зайчук О., Оніщенко Н. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 688 с.
5. Лаба О.В. Право Европейского Союза и право Украины: теоретико-правовые проблемы соотношения и гармонизации: дис. ... канд. юрид. наук: 12.01.01. Нац. акад. внутр. дел Украины. Киев, 2015. 202 с.
6. Лукашова Е.А. Права человека в глобализирующемся мире. Права человека и процессы глобализации современного мира. М., 2017. С. 10–81.
7. Луць Л.А. Європейські міждержавні правові системи: загальнотеоретична характеристика: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2015. 304 с.
8. Мушак Н.Б. Міжнародно-правові засади захисту та забезпечення прав людини в європейських міжнародних організаціях: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2011. 20 с.
9. Павлова Л. Формы и методы имплементации стандартов Совета Европы в национальное законодательство. Журнал международного права и международных отношений. 2012. № 3. С. 7–15.
10. Рабінович П.М. Рішення Європейського суду з прав людини як «праволюдніні» стандарти. Вибрані рішення Європейського суду з прав людини (1993–2012 рр.). Харків, 2013. Вип. 3. С. 9–30. (Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування. Серія 2: Коментарі прав і законодавства).

11. Сафулько С.Ф. До питання реалізації світових стандартів адвокатури в українській практиці. Право України. 2017. № 10. С. 241–246.
12. Стандарты справедливого правосудия (международные и национальные практики) / кол. авторов; под. ред. Т.Г. Морщаковой. М.: Мысль, 2012. 584 с.
13. Ульяшина Л.В. Международные стандарты в области прав человека: проблемы правовой дефиниции. Московский журнал международного права. 2016. № 4. С. 56–80.
14. Хартия основных прав Европейского Союза, торжественная прокламация от 07.12.2000 г. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_524 (дата звернення: 09.11.2018 р.).

УДК 343.148:656.21

СУДОВА ЗАЛІЗНИЧНО-ТРАНСПОРТНА ЕКСПЕРТИЗА В УКРАЇНІ ТА В УСТАНОВАХ ENFSI

THE FORENSIC RAILWAY TRANSPORT EXPERTISE IN UKRAINE AND IN ENFSI INSTITUTIONS

Джус О.В., завідувач лабораторії
залізнично-транспортних досліджень

Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз

Судова залізнично-транспортна експертиза є порівняно новим видом експертизи, становлення якої відбувалося в Україні. У зарубіжних країнах випадки залізнично-транспортних пригод досліджуються спеціальними органами з розслідування, які підпорядковані міністерствам, що відповідають за транспорт, або науковими установами, що не підпорядковуються міністерствам юстиції.

Автором статті було проаналізовано види експертиз в експертних установах ENFSI. Найбільшою та найвідомішою міжнародною судово-експертною організацією є Європейська мережа судово-експертних установ ENFSI. Україну в ENFSI представляє Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України. Серед експертних установ інженерно-транспортні експертизи виконуються тільки у 21 установі з 66. Вказані експертизи здебільшого можна вважати автотехнічними експертизами згідно з прийнятою в Україні класифікацією. Детальне дослідження видів експертиз, які використовують в установах ENFSI, свідчить, що судові залізнично-транспортні експертизи ними не проводяться. Таким чином, можна стверджувати, що судова залізнично-транспортна експертиза як окремий вид експертизи в експертних установах – членах ENFSI зарубіжних країн не виділяється, а класифікація цього виду експертиз немає.

Необхідно сказати про те, що розвиток судової залізнично-транспортної експертизи в Україні нерозривно пов'язаний з іменем провідного судового експерта Львівського НДІСЕ, доктора технічних наук Е.М. Сокола.

У 2000 р. Е.М. Сокол запропонував перелік спеціальностей судової залізнично-транспортної експертизи, який включав сім експертних спеціальностей:

- дослідження обставин залізнично-транспортної пригоди;
- дослідження технічного стану верхньої та нижньої будови колії на ділянці залізнично-транспортної пригоди;
- дослідження технічного стану рухомого складу залізничного транспорту;
- дослідження вузлів (конструкцій) рухомого складу та верхньої будови колії при втраті надійності (міцності, жорсткості, стійкості) їх окремих елементів;
- дослідження технічного стану та елементів пристроїв автоматики, телемеханіки, зв'язку у разі їх відмови;
- дослідження механізму залізнично-транспортної пригоди;
- трасологічні дослідження залізнично-транспортної пригоди.

Чотири експертні спеціальності з цього переліку, а саме 10.11 «Дослідження обставин залізнично-транспортної пригоди», 10.12 «Дослідження технічного стану рухомого складу залізничного транспорту», 10.13.1 «Дослідження інженерного обладнання верхньої будови колії», 10.13.2 «Дослідження інженерного обладнання нижньої будови колії», були затверджені наказом Міністерства юстиції України № 767/5 від 18.03.2016 р. «Про внесення змін до наказу Міністерства юстиції України від 15.07.97 р. № 285/7-А «Про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів». Лише у нашій державі та у Росії (пізніше) ця експертиза виділена в окремий вид, а Україна продовжує займати провідне місце у світі у питанні формування судової залізнично-транспортної експертизи.

Ключові слова: залізнично-транспортні пригоди, інженерно-транспортні експертизи, ENFSI, класифікація експертиз, експертні спеціальності.

Судебная железнодорожно-транспортная экспертиза является сравнительно новым видом экспертизы, становление которой происходило в Украине. В зарубежных странах случаи железнодорожно-транспортных происшествий исследуются специальными органами по расследованию, которые подчинены министерствам, ответственным за транспорт, или научными учреждениями, которые не подчиняются министерствам юстиции.

Автором статьи была проанализирована классификация инженерно-транспортных экспертиз в экспертных учреждениях ENFSI, что является крупнейшей и самой известной международной судебно-экспертной организацией. Украина в ENFSI представляет Государственный научно-исследовательский экспертно-криминалистический центр МВД Украины. Среди экспертных учреждений инженерно-транспортные экспертизы выполняются только в 21 учреждении из 66. Указанные экспертизы в большинстве можно отнести к автотехническим экспертизам согласно принятой в Украине классификации. Детальное исследование видов экспертиз, используемых в учреждениях ENFSI, свидетельствует, что судебные железнодорожно-транспортные экспертизы ими не проводятся. Таким образом, можно утверждать, что судебная железнодорожно-транспортная экспертиза как отдельный вид экспертизы в экспертных учреждениях – членах ENFSI зарубежных стран не выделяется, а классификации этого вида экспертиз не существует.

Необходимо сказать о том, что развитие судебной железнодорожно-транспортной экспертизы в Украине неразрывно связано с именем ведущего судебного эксперта Львовского НДІСЕ, доктора технических наук Э.Н. Сокола.

В 2000 г. Э.М. Сокол предложил перечень специальностей судебной железнодорожно-транспортной экспертизы, который включал семь экспертных специальностей:

- исследование обстоятельств железнодорожно-транспортного происшествия;